

۲۵۴۷۵۰۷

جلوه‌های دانش در آثار

شکسپیر

دن فاک

مترجم:

فرهاد دیرنگ

انتشارات سبزان

سرشناسه	: فالک، دن، ۱۹۶۶-م. -Falk, Dan, 1966
عنوان و نام پدیدآور	: جلوه‌های دانش در آثار شکسپیر / دن فالک؛ مترجم: فرهاد دیرنگ.
مشخصات نشر	: تهران: سبزان، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۵۵۲ ص.
شابک	: 978-600-117-831-3
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: عنوان اصلی:
موضوع	: The science of Shakespeare : a new look at the playwright's universe, 2014.
موضوع	: شکسپیر، ویلیام، ۱۵۶۴ - ۱۶۱۶م. -- معلومات -- علوم
موضوع	: Shakespeare, William -- Knowledge -- Science
موضوع	: علوم -- انگلستان -- تاریخ -- قرن ۱۹م
	: Science -- England -- History -- 19th century
	: علوم در ادبیات
	: Science in literature
شناسه افزوده	: دیرنگ، فرهاد، ۱۳۴۷- مترجم
ردمبندی کنگره	: PR
ردمبندی دیویی	: ۸۲۲/۳۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۹۲۰۹۵۴
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

انتشارات سبزان

میدان فردوسی - خیابان موسوی (فرست) - ساختمان ۵۳ - تلفن: ۸۸۸۴۷۰۴۴ - ۸۸۳۱۹۵۵۸

جلوه‌های دانش در آثار

شکسپیر

- نویسنده: دن فالک
- مترجم: فرهاد دیرنگ
- ناشر: سبزان
- خدمات نشر: واحد فنی سبزان
- ۸۸۳۴۸۹۹۱ - ۸۸۳۱۹۵۵۷
- نوبت چاپ: اول - بهار ۱۴۰۴
- تیراژ: ۱۰۰ نسخه
- قیمت: ۷۸۰۰۰ تومان
- چاپ و صحافی: کامیاب

فروش اینترنتی از طریق سایت آی‌آی‌کتاب www.iiketab.com

ISBN: 978-600-117-831-3

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۷-۸۳۱-۳

فهرست

۹.....	مقدمه ناشر.....
۱۱.....	مقدمه مترجم.....
۱۵.....	زمین در جنب این نه سقف مینا.....
۲۱.....	پیش گفتار.....
۲۷.....	پیش درآمد.....
۳۱.....	مقدمه.....
۴۹.....	فصل ۱: تاریخچه‌ای مختصر از کیهان‌شناسی.....
۵۵.....	سرگردانان.....
۵۹.....	افلاکی در بالا.....
۶۴.....	افلاکی بر روی افلاکی دیگر.....
۶۷.....	عالم صغیر و عالم کبیر.....
۷۳.....	از قرون وسطی تا عصر مدرن.....
۷۹.....	فصل ۲: نیکلاس کوپرنیک، اصلاح گر ناآرام.....
۸۱.....	در جستجوی علل پنهان.....
۸۴.....	به حرکت در آوردن زمین.....
۸۷.....	فرضیه یا بدعت؟.....
۹۰.....	«تقارن شگفت‌انگیز جهان».....
۹۲.....	آیا انقلاب کوپرنیک واقعا یک انقلاب بود؟.....
۹۵.....	این جهان برای چه کسی ساخته شده است؟.....
۹۸.....	جهان کوپرنیک.....
۱۰۱.....	فصل ۳: تیکو براهه و توماس دیگز.....
۱۰۴.....	«ستاره‌ای جدید و غیر معمول».....
۱۰۷.....	لئونارد و توماس دیگز.....
۱۱۱.....	«تامه‌ای از یک جنتلمن انگلیسی».....

۱۱۶.....	ارباب اورانیوری
۱۱۹.....	مصالحه آسمانی
۱۲۳.....	«این معبد مقدس آسمانی»
۱۲۵.....	تا بی‌نهایت و فراتر از آن
۱۳۱.....	فصل ۴: سایه کوپرنیک و طلوع دانش
۱۳۳.....	گفتگو با فرشتگان
۱۳۷.....	جان دی، مردی از جنس دانش
۱۴۱.....	ریکورد: راه سرراست
۱۴۴.....	دانشمندی که مغناطیس را کشف کرد
۱۴۹.....	سرگردان (همچون ستارگان)
۱۵۲.....	جهان‌های بی‌کران
۱۵۷.....	بار دیگر سرگردان
۱۵۹.....	برونو، «بدعت‌گذاری گستاخ، بدخواه و سرسخت!»
۱۶۳.....	فصل ۵: ظهور دانش در انگلستان و ابهامات درباره تلسکوپ تودور
۱۶۵.....	سرای روشنگری
۱۶۷.....	ابزارهای دانش
۱۷۱.....	اکسفورد و کمبریج
۱۷۸.....	فیلسوف - دولتمرد
۱۸۰.....	علم برازنده ملکه (و پادشاه)
۱۸۳.....	کاوش در نیوفاندلند
۱۸۵.....	هریوت: شخصیتی مانند گالیله برای انگلستان
۱۹۳.....	«تلسکوپ تودور؟ کجاست؟
۲۰۳.....	فصل ۶: شرح حال مختصری از ویلیام شکسپیر
۲۰۶.....	یک سرزمین، دو مذهب
۲۱۱.....	[روزالیند در حال خواندن کاغذی وارد می‌شود]
۲۱۳.....	«یسر یجهای نالان با کیفی بر پشت»
۲۱۷.....	ناپقه‌ای از وارویک‌شایر
۲۱۹.....	لندن
۲۲۵.....	«کتاب‌هایی که بیش از یک دوک‌نشین ارزش داشتند»
۲۳۲.....	آیا شناخت ویلیام شکسپیر واقعی امکان‌پذیر است؟
۲۳۵.....	علف‌های معروف و غلات
۲۳۸.....	«حرف، حرف، حرف»

۲۴۳	فصل ۷: جلوه‌های دانش در هملت
۲۴۵	«ستاره‌ای در غرب ستاره قطبی»
۲۵۱	«این شمع‌های فروزان شب»
۲۵۵	از قلمه هملت تا جزیره تیکو
۲۶۰	چه رازی در پس این دو نام نهفته است؟
۲۶۵	زندگی در خیابان سیلور استریت
۲۷۰	جهان در پوست گردو
۲۷۴	ارتباط شکسپیر با پرونو
۲۷۹	فصل ۸: ژرف‌خوانی آثار شکسپیر
۲۸۲	بازی در بازی
۲۸۵	یک نگاه از سمت جزیره ون
۲۹۲	یک نگاه از سمت ایتالیا
۲۹۴	شکسپیر زیر میکروسکوپ از طریق تلسکوپ
۲۹۶	تلسکوپ تودور پیدا می‌شود؟
۳۰۰	کدامین راز در اعداد نهفته است؟
۳۰۶	چه زمانی باز آن ۱۲۵۰ نفر را ملاقات خواهیم کرد؟
۳۱۳	فصل ۹: شکسپیر و گالیله
۳۱۸	«یک فلمینگی، موفق به ساخت دوربین جاسوسی شده است»
۳۲۴	از درون عدسی تلسکوپ
۳۲۶	«عجیب‌ترین خبر»
۳۲۹	«سطل اشفالی نمایشی که نازل‌ترین ساختار دراماتیک را دارد... و اثری مبتذل است»
۳۳۲	نمادها در سیمبلین
۳۳۶	«چشمانی برای دیدن این طاق آسمانی»
۳۴۰	یک عاشقانه علمی
۳۴۹	فصل ۱۰: جادوی طالع‌بینی
۳۵۱	«ستاره‌ای در آسمان می‌رقصید»
۳۵۷	«اخترانی با دنباله‌های آتشین و شبنم‌هایی خونین»
۳۶۰	خدا در برابر ستارگان
۳۶۳	«غایت سفاقت ما آدمیان در جهان»
۳۶۶	جادو را نشانم ده
۳۷۰	اخترانی رو به افول
۳۷۵	فصل ۱۱: سحر و جادو در عصر شکسپیر
۳۷۵	[ارعد و برق، سه ساحره وارد می‌شوند].

۳۷۷	 شناسایی ساحران
۳۸۲	 خدا در برابر جادوگران
۳۸۴	 جادوی طبیعی و غیرطبیعی
۳۸۸	 «اینک بگو که این کیهان اعظم را که آفرید؟»
۳۹۳	 موسیقی آسمانی
۴۰۱	 فصل ۱۲: شکسپیر و علم طبابت
۴۰۴	 طبیبان، جراحان، داروسازان و قابله‌ها
۴۰۸	 نظام اخلاط چهارگانه جالینوس
۴۱۱	 بگذار خونریزی کند
۴۱۴	 طاعون، یک بیماری کاملاً متمایز
۴۱۷	 «این راه، راه جنون است»
۴۲۰	 یک پزشک در خانواده
۴۲۵	 فصل ۱۳: زندگی در جهانی مادی
۴۲۸	 بهترین شعر علمی که تاکنون سروده شده است
۴۳۰	 نظریه‌ای که هرگز نمی‌میرد
۴۳۲	 «هیچ اندریافتی ندارم»
۴۳۶	 آیا مونتنی چهره‌ای علمی بود؟
۴۴۳	 شکسپیر و مونتنی
۴۴۵	 قهرمانان شکاک شکسپیر
۴۵۳	 فصل ۱۴: محو تدریجی خدایان
۴۵۵	 باور به جهانی عادل
۴۶۱	 تاریخچه مختصر بی‌دینی (آتئیسم)
۴۶۵	 مورد عجیب و غریب کریستوفر مارلو
۴۶۸	 آیا شکسپیر آتئیست بود؟
۴۷۴	 هیاهوی بسیار برای هیچ
۴۷۷	 «قطعه‌ای عظیم همچون یک ساعت»
۴۸۷	 فرجام
۴۹۲	 «انسجام و یکپارچگی آن از بین می‌رود»
۴۹۷	 شکسپیر در کجای این ماجرا ایستاده است؟
۵۰۱	 واژه‌نامه انگلیسی-فارسی
۵۰۵	 نمایه
۵۱۸	 یادداشت‌ها و منابع

مقدمه ناشر

دانایی توانایی است

در دنیایی که همواره رو به پیشرفت است و هر لحظه، مرزهای آگاهی و دانش یکی پس از دیگری فرو می‌ریزد و بر شکفتی‌هایش افزوده می‌شود و حجم عظیم ناآگاهی‌هایمان بیش از پیش نمایان می‌شود، همگام شدن با این حجم از تحولات و پیشرفت‌های علم و فناوری کاری دشوار می‌نماید. شاید یکی از راه‌ها برای دستیابی به این مهم، ترجمه و نشر کتاب‌های علمی باشد تا از این طریق، گامی ناچیز در راه اعتلای دانش همگانی و آشنایی با دستاوردهای جدید علمی در اقصی نقاط جهان برداشته شود.

بر کسی پوشیده نیست که یکی از آسان‌ترین و بدیهی‌ترین راه‌های آشنایی با پیشرفت‌های علمی، مطالعه کتاب‌هایی از این دست است تا علاوه بر افزایش آگاهی، از تجربیات ارزنده همه دانشمندان و نویسندگان هم‌عصرمان یا آنانی که پیش از ما زیسته و میراث ارزشمندشان را برایمان باقی گذاشته‌اند، بهره ببریم.

انتشارات سبزان، با نشر کتاب‌های متنوع علمی عامه‌پسند و حتی‌الامکان به‌روز، تلاش دارد تا در این مسیر، یاریگر علاقه‌مندان به کتاب و علم باشد. در این راستا، سعی‌مان بر این است که از زحمات و تجربیات نویسندگان و مترجمان در رشته‌های مختلف بهره ببریم، و جا دارد در اینجا از همه آنان تقدیر و تشکر کنیم.

بدون شک، به منظور رشد و اعتلای این مجموعه از کتاب‌ها و افزایش کیفیت عناوین، به یاری و مشاوره همه فرهیختگان نیاز داریم. دستان ما را به سوی شما دراز می‌کنیم و به‌جد می‌خواهیم ما را از انتقادات و راهنمایی‌هایتان بی‌نصیب نگذارید چرا که بدون شلاق نقد، هیچ فولادی آبدیده نخواهد شد.

مقدمه مترجم

ویلیام شکسپیر در زمانه عجیبی زندگی می کرد، دوره ای که ما اکنون به عنوان مرحله آغازین انقلاب علمی از آن نام می بریم. در آن مقطع، ایده های جدیدی که پشت سر هم از راه می رسیدند، تفکر و اندیشه غرب را دچار تلاطم و دگرگونی ساخته بودند. قرون وسطی اندک اندک داشت جای خود را به عصر مدرن می داد. آثار و نوشته های شخصیت های کلیدی تاریخ علم، همواره به این جهان جدید و جسور اشاره می کردند: گالیله روشمند و منطقی بود و مونتی شکاک، و - همان طور که نویسنده این کتاب به شکلی متقاعدکننده استدلال می کند - شکسپیر با همان دقت و وسواسی که آن دانشمندان و اخترشناسان آسمان شب را می کاویدند، به مطالعه و کاوش در عمیق ترین لایه ها و سطوح طبیعت انسان پرداخته و به درون هزارتوی آن سرک می کشید.

در جلوه های دانش در آثار شکسپیر، ما با گروهی از ریشه دارترین متفکران رنسانس آشنا می شویم، از جمله توماس دیگز، که اولین گزارش راجع به «نجوم جدید» را به زبان انگلیسی منتشر نمود و در همسایگی شکسپیر زندگی می کرد. توماس هریوت که برای انگلستان نقشی همچون گالیله را ایفا می نمود و شاید ماه ها قبل از همتای ایتالیایی خود، تلسکوپ را به سوی آسمان شب نشانه گرفته بود و ستاره شناس دانمارکی تیکو براهه، که قلعه یا رصدخانه اش در ناحیه اِلسینور قرار داشت و شکسپیر آن را به عنوان مکان رویدادهای هملت انتخاب نمود و بالاخره خود گالیله که بنا بر نظر نویسنده کتاب، مشاهدات تلسکوپ او احتمالاً بر یکی از آخرین آثار شکسپیر (سیمبلین) تأثیر گذاشته است.

آیا شکسپیر، کیهان را از طریق تلسکوپ گالیله رصد کرده بود؟ ذن فالک معتقد است این شاعر و نمایشنامه نویس در خلق برخی آثارش به احتمال زیاد از دانش ستاره شناسی

گالیله الهام گرفته است. نویسنده موارد متعددی از این الهام را در نمایشنامه‌های متأخر شکسپیر به‌ویژه سیمبلین کشف کرده و حتی از نمایشنامه‌های قبلی شکسپیر مانند *ترویلوس و کرسیدا* و *هملت* نیز شواهدی می‌آورد که نشان می‌دهند شکسپیر به‌نوعی از جهان جدید کوپرنیک آگاه بوده است. علاوه بر این، فالک از تأملات غم‌انگیز شاه لیر، این حدس غریب را می‌زند که بزرگ‌ترین نمایشنامه‌نویس انگلیس، احتمالاً دچار نوعی شک و تردید علمی شده بود. اما یک نمایشنامه‌نویس لندنی چگونه می‌توانست از دانش جدید و پیامدهای انقلابی آن مطلع شده باشد؟ فالک، پیوندهای احتمالی بین شاعر و پیشروترین متفکران و دانشمندان انگلستان آن زمان از جمله توماس دیگز، جان دی و توماس هرپوت را بررسی و نشان می‌دهد که شکسپیر به احتمال زیاد، با جوردانو برونو - که از طرفداران سرسخت هیئت کوپرنیکی بود - مواجهه و ملاقات داشته است. البته باید در نظر گرفت که این اثر تحقیقی، نکته چندان جدیدی درباره نبوغ ادبی شکسپیر نمی‌گوید.

شان کارول^۱ نویسنده و فیزیک‌دان نظری معروف راجع به کتاب *دن فالک* می‌نویسد: «دانش در همه چیز وجود دارد، حتی در آثار شکسپیر همیشه جاوید. کتاب پرمحتوا و جذاب *دن فالک*، تأثیرات متقابل شکسپیر و دانش بر یکدیگر را در ابعاد و عرصه‌های مختلف - از تلسکوپ‌ها گرفته تا خون‌رسانی - به‌خوبی نشان می‌دهد. این کتاب برای کسانی که هم از ادبیات و هم از ایده‌های علمی لذت می‌برند، فوق‌العاده خواندنی است.»

در قلب استدلال‌های فالک، تلاشی بلندپروازانه برای ارائه آن‌چه که همه ما از قبل و به‌طور شهودی از آن آگاهیم، به‌چشم می‌خورد: ادبیات و دانش هیچگاه از یکدیگر جدا نبوده‌اند و امروزه نیز شدیداً به یکدیگر نیاز دارند. آن‌ها همواره الهام‌بخش هم و شاخه‌هایی پُر بار از درخت امیال و آرزوهای بشری‌اند. نمود چشمگیر و مثال‌زدنی این پیوند عمیق، ادبیات علمی-تخیلی است که از زمان ژول ورن تا به امروز، همواره دو حوزه ادبیات و دانش را در کنار هم نشانده و باعث بالندگی و شکوفایی هر دوی آن‌ها گشته است.

۱. کتاب *چیزی عمیقاً پنهان، جهان‌های کوانتومی و پیدایش فضا-زمان* به قلم شان کارول و با ترجمه تورج حوری توسط انتشارات مازیار در سال ۱۳۹۹ چاپ و منتشر شده است. م.

فالك در این کتاب، به شکلی یکپارچه و منسجم، دانش را با مشاهدات ادبی و فلسفی در هم آمیخته است و اگر آن دوره از تاریخ علم و آثار ویلیام شکسپیر را دوست دارید، مطمئناً از مطالعه این کتاب لذت خواهید برد. قلم فالك در این اثر بسیار ساده و بلیغ است و کسانی که هیچ آگاهی قبلی راجع به تاریخ علم و یا شکسپیر ندارند، لازم نیست نگران باشند. من مطالعه این کتاب را به تمام کسانی که به تاریخ و تفکر علمی علاقه‌مندند، توصیه می‌کنم.

در ترجمه این کتاب، آن‌جا که ارجاعات مختلف و متعددی به آثار شکسپیر و یا دیگر نویسندگان و دانشمندان شده است، تلاش نموده‌ام حداکثر امکان از ترجمه آثاری که پیش از این به فارسی ترجمه و منتشر شده‌اند، بهره ببرم و تا حد ممکن، ترجمه جدیدی از آن‌ها به‌عمل نیاورم. در مواجهه با تراژدی‌ها و کمدی‌های شکسپیر، به کتاب مجموعه آثار نمایشی ویلیام شکسپیر نوشته دکتر علاءالدین بازارگادی و نیز دو ترجمه ارزشمند هملت، شاهزاده دانمارکی و مکبث اثر دکتر علیرضا مهدی‌پور و ترجمه زیبای داریوش آشوری از مکبث، و در مورد نمایشنامه‌های تاریخی وی به ترجمه‌های آقای احمد خزاعی مراجعه و از آن‌ها نقل قول آورده‌ام. البته، در برخی موارد نیز علی‌رغم وجود ترجمه‌های پیشین، از آن‌جا که آن‌ها را برای بیان نظر نویسنده این کتاب ناکافی و نارسا یافته‌ام، خود اقدام به ترجمه نموده‌ام.

بر خود وظیفه می‌دانم از دوست بسیار ارجمندم جناب آقای حسین اسدی، نویسنده و محقق ادبی، که نسخه پیش‌نویس ترجمه را مطالعه و ضمن ویرایش علمی و ادبی متن، یادداشتی وزین نیز بر ابتدای کتاب نگاشتند، تشکر و قدردانی نمایم. از انتشارات وزین سبزان که زحمت طبع و نشر کتاب را به زیبایی متقبل گشتند، نیز سپاسگذارم.

امیدوارم مطالعه این کتاب برای دوستداران دانش و ادبیات، رهاوردهایی الهام‌بخش به‌همراه داشته و باعث شکوفایی و غنای تفکر علمی در جامعه و میهن عزیزمان گردد.

فرهاد دیرنگ

fdayrang@gmail.com

آذرماه ۱۴۰۳